

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Contact:

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
8 oktober 2019

Ons kenmerk
PZH-2019-709489489
DOS-2017-0009702

Bijlagen
true

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Voortgang Tuinbouwakkoord en nationale
Tuinbouwagenda 2019-2030

Geachte Statenleden,

Hierbij informeren wij u over de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van Greenports Nederland, het Tuinbouwakkoord en de nationale Tuinbouwagenda 2019-2030.

De Zuid-Hollandse Greenports

Zuid-Holland kent een diversiteit aan Greenports: de Duin- en Bollenstreek met bollenteelt en sierteelt, het tuinbouwcluster met vruchtgroente, bloemen en potplanten in West-Holland, het sierteeltcluster in de Greenport Aalsmeer en de boomteelt in de regio Boskoop. Deze Greenports vormen een belangrijke motor voor de Zuid-Hollandse en de Nederlandse economie. De combinatie van excellente teelt, de nabijheid van twee Mainports, een efficiënt logistiek systeem en de inzet op kennis en innovatie maakt dat Nederland internationaal een toppositie heeft als productie- en handelsland voor vers- en sierteeltproducten en een bijdrage levert aan de oplossing van wereldwijde maatschappelijke vraagstukken op het gebied van gezonde voeding en vergroening. De provincie Zuid-Holland voert al jaren beleid op de ontwikkeling van de Greenports, zodat deze toppositie behouden kan blijven. Hiervoor is nodig dat de Greenports een transitie doormaken, gericht op kwalitatief beter (duurzaam) productieareaal, schaalvergroting, bovenregionale triple helix samenwerking, ketenintegratie en nieuwe verdien capaciteiten, zoals de biobased economy.

Het garanderen van een duurzame, innovatieve toekomst voor deze belangrijke economische sector van Zuid-Holland vraagt inzet van ondernemers, kennisinstellingen én overheden. De provincie pakt haar rol in het versterken van het netwerk en in het verbinden en faciliteren van deze transitie.

Enkele feiten en cijfers die de omvang en importantie van het cluster Greenports duiden:

- Nederland is de tweede grootste exporteur van agrofood ter wereld. Het aandeel van Nederlandse bloemen op de wereldmarkt bedraagt 60%, het aandeel Nederlandse bloembollen zelfs 90%. Het overgrote deel hiervan wordt verhandeld via Zuid-Holland.

Daarnaast is Nederland wereldwijd de grootste exporteur van verse groenten. De meeste export vindt plaats naar Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en België, daarna de rest van Europa. Een deel van de producten, zoals bloembollen, wordt wereldwijd geëxporteerd.

- De exportwaarde bedraagt €28,4 miljard euro per jaar, dit is 5,7% van de totale exportwaarde van Nederland.
- De productiewaarde bedraagt €7,9 miljard euro per jaar, waarvan 55% in Zuid-Holland wordt geproduceerd.
- De tuinbouw creëert landelijk 620.000 directe en indirecte banen. Hiervan zijn ruim 400.000 ondernemer, vaste of flexibel inzetbare werknemer en seizoenskracht. Ruim 200.000 banen bevinden zich in de logistiek, technologie, innovatie, research, onderwijs en andere aanpalende sectoren.
- De tuinbouw kent meer dan 29.000 bedrijven, waarvan 45% gevestigd is (deels met hoofdvestiging) in Zuid-Holland. 95% van de tuinbouwbedrijven valt onder het MKB.
- De handelswaarde van Nederlandse zaden en uitgangsmaterialen bedraagt €2,5 miljard op jaarbasis. De handelswaarde van technologie, kennis en innovatie op het gebied van de tuinbouw bedraagt jaarlijks €1 miljard. Het aandeel van Zuid-Holland hierin is ongeveer 70%.

Van Impulsagenda naar het tuinbouwakkoord

In mei 2017 heeft de provincie Zuid-Holland samen met partners, waaronder de toenmalige ministeries van EZ en IenM, de Verklaring Impulsagenda Greenports 3.0 ondertekend. De ondertekenende partijen waren het er over eens dat het nodig is om gezamenlijk en op netwerkniveau een impuls te geven aan de transitie die de tuinbouw nodig heeft om een leidende positie in de wereld te kunnen behouden. Dit door samen te werken aan gerichte doorbraken op landelijk niveau die concrete projecten in de Greenports helpen versnellen en zorgen voor samenhang.

In december 2017 is een kamerbrede motie aangenomen die het kabinet oproept op regelmatige basis en proactief met de Greenports te overleggen over de voortgang van de Impulsagenda Greenports 3.0. Hierop is de provincie Zuid-Holland samen met de medeondertekenaars van de Impulsagenda in gesprek gegaan met het ministerie van LNV over samenwerking op de prioriteiten. Dit heeft geresulteerd in de oprichting van het nationale samenwerkingsverband Greenports Nederland in mei 2018, waarin naast de provincie Zuid-Holland ook de zeven Greenports, vertegenwoordigers van kennisinstellingen, bedrijven, branche organisaties en mede overheden waaronder het ministerie van LNV, zitting hebben.

Op 15 oktober 2018 heeft de Minister van LNV een brief aan de Tweede Kamer gestuurd inzake de samenwerking in de tuinbouw. Daarin geeft zij het volgende aan aangaande Greenports Nederland en het opstellen van een nationaal Tuinbouwakkoord:

“Vanuit de Greenports is het initiatief ontstaan om een nieuwe governancestructuur in te richten die alle partijen (privaat en publiek) binnen de Nederlandse tuinbouw dekt en de agenda te verbreden naar heel Nederland om te komen tot een breed gedragen akkoord met een uitvoeringsagenda voor de komende jaren. Ik neem graag deel aan deze governance, waarmee een gezamenlijke gesprekstafel wordt ingericht die alle partijen bindt en integraal de voortgang bewaakt van verschillende thema's en acties die nodig zijn om ontwikkelingen op gang te brengen en te houden. Deze ontwikkeling sluit goed aan bij mijn visie op Landbouw, Natuur en Voedsel

waarin alle partijen, bedrijfsleven, provincies en Rijk, gezamenlijk afspraken maken. Zo ontstaat coördinatie en verbinding tussen de verschillende trajecten.

“Momenteel wordt de verbreding van de thema’s onder de impulsagenda uitgewerkt, zodat per thema inzichtelijk wordt wat er reeds loopt, wat binnen het thema aanvullend nodig is en of alle partijen zich in het thema herkennen. Vervolgens zal worden toegewerkt naar een akkoord waarmee alle partijen zich conformeren aan een integrale uitvoeringsagenda voor de komende jaren. Een goed initiatief om binnen de tuinbouw te werken aan het gemeenschappelijke doel waar we allemaal voor staan. Een vitale en toonaangevende Nederlandse tuinbouwsector die voorbereid is op de toekomst.”

Greenports Nederland heeft, samen met Greenport Holland (de verenigde brancheorganisaties) en de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, een Tuinbouwakkoord opgesteld waarin de samenwerking op de verschillende ambities tussen de partners en de Rijksoverheid vorm krijgt middels een nationale Tuinbouwagonde 2019-2030.

Op 14 maart jl. is het Tuinbouwakkoord ondertekend door de partners, verenigd binnen Greenports Nederland en Greenport Holland, waaronder provincie Zuid-Holland, en het ministerie van LNV. De brief die wij u hierover reeds gestuurd hebben, vindt u in de bijlage.

Het Tuinbouwakkoord en de Tuinbouwagonde 2019-2030

Het Tuinbouwakkoord bevestigt de samenwerking van de provincie Zuid-Holland met de andere betrokken partijen op het gebied van de transitie die de tuinbouw nodig heeft om een leidende positie in de wereld te kunnen behouden. Deze partners zijn het ministerie van LNV (coördinerend ministerie voor het Tuinbouwakkoord, zorgt mede voor betrokkenheid van de andere departementen), de provincies Noord-Holland, Gelderland en Limburg, de zeven Greenports, de betrokken bedriyvennetwerken, branche organisaties en kennisinstellingen. De provincie draagt hiermee geen bevoegdheden over, maar bevestigt haar belangrijke en leidende positie in het netwerk van het tuinbouwcluster.

Met de ondertekening van het Tuinbouwakkoord hebben de partijen verklaard zich in te spannen om de nationale Tuinbouwagonde 2019-2030 uit te voeren.

De nationale Tuinbouwagonde kent de volgende thema’s:

Energie

De ambitie van Greenports Nederland is om de glastuinbouwsector in 2040 klimaatneutraal te krijgen. Een energietransitie is nodig om de concurrentiepositie op lange termijn te behouden, de afhankelijkheid van gas en andere fossiele brandstoffen te verminderen en bij te dragen aan de internationale klimaatdoelen. De in Greenports Nederland samenwerkende organisaties gaan ondersteunen in het verder brengen van kansrijke businesscases, door partijen bij elkaar te brengen, de weg te wijzen naar regelingen of slimme investeringsconstructies.

Ruimtelijke inrichting

De ambitie is om in 2030 te beschikken over klimaatbestendig en modern productieareaal, gericht op duurzame productie, circulaire inrichting, meer biodiversiteit en beschikbaarheid van energie

en warmte, schoon water en andere productiefactoren. De toegevoegde waarde van samenwerking binnen Greenports Nederland zit vooral in het stimuleren van de gebiedsgerichte uitwerking door landelijke sturing te organiseren en expertise te delen. Ruimtelijke oplossingen vinden bedrijfsleven en overheden binnen de Greenports en de uitvoering blijft dus regionaal.

Verslogistiek

Nederland geldt als één van de belangrijkste logistieke draaischijven voor tuinbouwproducten in de wereld. Import en re(export) van groenten, fruit, bloemen en planten vormen een belangrijk deel van de handelsstromen van en naar Nederland. Een vrije toegang tot de Europese markt is daarvoor cruciaal. Daarnaast staat het logistieke netwerk onder druk vanwege te weinig fysieke capaciteit, ontbrekende knooppunten, onvoldoende onderlinge samenwerking en uitwisseling van data. Greenports Nederland wil onder andere de visie op de toekomst van logistiek verder vormen en samen met andere partners kunnen bepalen welke inzet nodig is om capaciteit en bereikbaarheid te verbeteren.

Gezonde planten, gezonde mensen

De ambitie van Greenports Nederland is om bij te dragen aan duurzame productie van voedsel en siergewassen en het gebruik van deze producten te bevorderen. Voor de sector is er een wereld te winnen in successen uitdragen, het imago verbeteren en in het maatschappelijk debat over de balans tussen noodzakelijke gewasbescherming om veilige en gezonde gewassen te kunnen blijven produceren en de milieu-impact daarvan. De sector zet in op een hogere groente- en fruitconsumptie, bijvoorbeeld via schoofruit en een gezonder aanbod van voedingsmiddelen op de werkplek, en op vergroening van de steden ten behoeve van klimaatadaptatie en verbetering van de luchtkwaliteit. Greenports Nederland zet zich in om deze studies te vertalen naar businessconcepten voor de tuinbouw.

Innovatie

De ambitie is om wereldwijd toonaangevend te blijven als tuinbouwland door kennisontwikkeling, de toepassing van vooruitstrevende technieken en hoogwaardig uitgangsmateriaal, innovatieve producten, teeltconcepten en logistieke oplossingen te leveren. Het streven is om de instrumenten van de overheid goed te laten aansluiten op de innovatiepraktijk van ondernemers. Waar sprake is van belemmeringen en barrières, bijvoorbeeld in wet- en regelgeving wordt een gezamenlijke aanpak ontwikkeld om tot oplossingen te komen.

Arbeidsmarkt en onderwijs

De ambitie is een robuust tuinbouwcluster in Nederland waar op lange termijn goed opgeleide theoretisch en praktijkgeschoolde mensen bijdragen aan een gezonde, circulaire tuinbouwsector. Afspraken op nationaal niveau zijn nodig omdat er op de middellange termijn op alle niveaus een dreigend tekort is aan (gekwalficeerde) mensen in het hele tuinbouwcluster. Goede samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven is voorwaarde om, zowel kwalitatief als kwantitatief, te kunnen voldoen aan de personeelsbehoefte van het bedrijfsleven. De toegevoegde waarde van Greenports Nederland zit in het verbinden van initiatieven en in het opschalen van wat regionaal goed werkt.

Internationalisering

De ambitie is om focus aan te brengen in de benadering van de nieuwe markten, met respect voor verschillen tussen de branches en tussen bedrijven in de productie, handel, veredeling en techniek, door vorming van een gezamenlijk communicatieplatform en door informatie te delen over inkomende en uitgaande handelsmissies. Daarnaast is het de ambitie om de Greenports beter laten aanhaken op Europese samenwerkingen en betere toegang tot fondsen creëren. Greenports Nederland kan als onafhankelijke nationale koepel de internationale positionering van de tuinbouw helpen bevorderen, door informatie te delen, regie tussen regio's te realiseren, overzicht te organiseren in handelsmissies en ontvangsten van buitenlandse delegaties en een gezamenlijke branding voor de business to business-markt te realiseren.

Doorkijk naar de toekomst: uitvoering van de nationale tuinbouwagenda

Per ambitie is een transitietafel ingericht en zijn bestuurlijk trekkers uit de Board van Greenports Nederland opgestaan, die verantwoordelijkheid willen nemen voor de voortgang op dit thema. Gedeputeerde Adri Bom-Lemstra heeft namens de provincie Zuid-Holland zitting in de Board van Greenports Nederland en is één van de bestuurlijk trekkers van de transitietafels ruimtelijke inrichting en energie. Deze thema's zijn belangrijk voor Zuid-Holland, omdat een groot deel van de Nederlandse glastuinbouw en dus ook een groot deel van de moderniserings- en herstructureringsopgave en de energieopgave zich binnen onze provincie bevinden. De transitietafels worden ondersteund door de programmamanagers van Greenports Nederland en van de afzonderlijke Greenports.

De transitietafels zijn nu gestart met het aanscherpen en concretiseren van de ambities uit de nationale tuinbouwagenda in overleg met de netwerkpartners, waaronder de Greenports. Hierover wordt teruggekoppeld in de Board van Greenports Nederland. De provincie Zuid-Holland zal haar inzet in de regionale Greenports verbinden met de ambities uit de nationale tuinbouwagenda waar dat meerwaarde heeft voor het bereiken van onze doelstellingen en antwoord biedt op onze maatschappelijke vraagstukken. Eventuele inzet van middelen vindt dekking in het bestaande budget voor Greenports.

De besteding van dit budget richt zich op de doelstellingen, zoals verwoord in het omgevingsbeleid en het PZE, op het gebied van modernisering van het teeltareaal, energietransitie, agrologistiek, innovatie, internationalisering en netwerkversterking. We zoeken hierbij steeds naar cofinanciering vanuit het netwerk. Op de geijkte P&C besluitvormingsmomenten rapporteren wij u over de voortgang.

Om de betrokkenheid van PS bij de uitwerking van de nationale tuinbouwagenda te vergroten (zoals gevraagd in de Statencommissie van 12 juni jl) zullen wij u regelmatig informeren, zoals wij nu doen met deze brief. Daarnaast bent u van harte welkom op de openbare bijeenkomsten die door de verschillende Greenports en Greenports Nederland georganiseerd worden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de betreffende websites:

www.greenports-nederland.nl

<https://greenportwestholland.nl>

<http://greenportboskoop.nl/>

www.greenportdb.nl/

www.greenportaalsmeer.nl

Indien u verder nog informatie wenst kunnen er werkbezoeken georganiseerd worden in samenwerking met de verschillende Zuid-Hollandse Greenports.

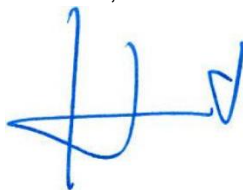
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit

Bijlagen:

1. GS brief ondertekening nationaal Tuinbouwakkoord
2. Tuinbouwakkoord
3. Nationale tuinbouwagenda 2019-2030